

การพัฒนาการใช้กลยุทธ์ทางภาษาเพื่อแสดงความปรารถนา
และการขอร้องอย่างสุภาพในผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับต้น

The development of the use of language strategies
to express wishes and requests politely
by beginner learners in French

จารุกัญญ์ จิตรวงศ์นันท์* และ ลูค เงวียน¹

Jarukan Jitwongnan^{1*} and Luc Nguyen¹

¹ สาขาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ French Section, Faculty of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author: jarukan.ji@up.ac.th

Received: October 5, 2022; Revised: March 27, 2023; Accepted: April 4, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่าการสอนเรื่องสำนวนที่ใช้ในการขอร้องและแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพเบื้องต้นและการเปิดโอกาสให้ใช้สำนวนดังกล่าวซ้ำ ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนระดับต้นสามารถพูดขอร้องและแสดงความปรารถนาโดยเคารพบริบทการสื่อสารได้ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองซึ่งมีวัตถุประสงค์สามประการ คือ 1) เพื่อสร้างหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 3) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 33 คน ซึ่งเป็นนิสิตวิชาโทภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยพะเยาที่เรียนวิชาการฟังและการพูดภาษาฝรั่งเศส 1 ภาคการศึกษาต้นปี 2564 เครื่องมือดำเนินการวิจัยได้แก่ หน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” และแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ผลการศึกษาพบว่าหลังจากเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คะแนนจาก

แบบทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบก่อนเรียนโดยเฉลี่ย 6.81 คะแนน (ร้อยละ 42.21 ของคะแนนเต็ม) มีความเชื่อมั่นที่ 97.2% (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.74) และพบว่าหน่วยการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาความสามารถในการขอเรื่องและแสดงความปรารถนาของผู้เรียนได้ด้วยดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.64 หรือ 64%

คำสำคัญ: การขอเรื่อง ความสุภาพ ภาษาฝรั่งเศส บริบทการสื่อสาร

Abstract

This study was conducted with the idea that an introduction of simple expressions concerning the wishes and requests as well as the polite forms allows beginners' learners to express the wishes and requests by respecting the context of communication. Based on experimental research, the purposes of this study were 1) to develop a learning unit entitled "Expressing the wishes and requests politely" 2) to compare pretest and posttest scores before and after a teaching intervention by using the developed learning unit as mentioned 3) to ascertain the Effectiveness Index (E. I.) of the learning unit. The instruments consisted of the learning unit entitled " Expressing the wishes and requests politely" and a pretest and posttest. The participants of this research were 33 students of the University of Phayao selected from the students who enrolled in French Listening and Speaking 1 Course as an optional subject in the first semester of 2021. The findings showed that learners' posttest scores were significantly higher than the pretest scores at the 0.05 level of statistical significance. The mean of the different scores between pretest and posttest was at 6.81 (42.21% of the total score) with the confidence index at 97.2% (S.D. = 2.74). Regarding to the E. I. , the learning unit allowed students to improve the ability to express the wishes and requests with the E. I. at the level of 0.64. That means learners' achievement of the use of language strategies about the polite requests or wishes was higher with the index at 64%.

Keywords: Request, Politeness, French, Context of communication

บทนำ

ความสุภาพเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Brown & Levinson, 1987; Burke, 1999; Chareau, 2014; Kerbrat-Orecchioni, 2001, 2010, 2022) เช่นเดียวกับการขอร้อง หรือการแสดงความปรารถนาซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะด้านการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ได้รับการกำหนดเป็นหนึ่งในเกณฑ์การประเมินตามกรอบมาตรฐานยุโรปด้านภาษา (the Common European Framework of References : CEFR) กล่าวคือ สำหรับระดับ A1 ผู้เรียน “สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมพื้นฐานโดยใช้คำที่แสดงความรู้สึกขั้นต้น กล่าวต้อนรับ และยุติการสนทนา ตลอดจนนำเสนอสื่อและกล่าวคำว่า ขอขอบคุณ กรุณาเถอะ ขอโทษ ฯลฯ”¹ (Conseil de l'Europe, 2001, p. 95) นอกจากนี้ การสอนเรื่องความสุภาพให้ผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับต้นยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Boe and Park (2013) ที่ว่าจำเป็นต้องสอนเรื่องความสุภาพตั้งแต่บทเรียนแรก ๆ กระนั้น จำนวนที่ใช้เพื่อแสดงการขอร้องอย่างสุภาพในภาษาฝรั่งเศสมีความหลากหลาย แตกต่างกันไปตามบริบท ระดับภาษา และระดับความสุภาพ เช่น *s'il vous plaît* (please) ถือเป็นจำนวนพื้นฐานเพื่อแสดงความสุภาพที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง จำนวนดังกล่าวนี้ใช้ในบริบทที่เป็นทางการหรือกับบุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกัน เช่น เมื่อต้องการซื้อสินค้า เมื่อผู้เรียนพูดกับผู้สอน ฯลฯ แต่หากผู้พูดต้องการพูดกับคนในครอบครัวหรือผู้ที่คุ้นเคยกันดีแล้วก็จะใช้ *s'il te plaît* แทน

อนึ่ง การใช้จำนวนดังกล่าวเป็นการเพิ่มเติมข้อความในประโยคเพื่อให้ประโยคสุภาพขึ้นเท่านั้น หากผู้พูดต้องการสร้างประโยคที่แสดงความสุภาพอยู่ในที่ ผู้พูดจำเป็นต้องเลือกใช้กาล (*temps*) หรือมาลา (*mode*) มาเป็นส่วนประกอบโดยกระจายคำกริยาให้สอดคล้องกับเจตจำนงในการแสดงความสุภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับระดับทักษะทางภาษาของตน เช่น หากผู้เรียนต้องการขอพูดคุยกับผู้สอนหลังคาบเรียน ผู้เรียนอาจจะเลือกใช้ประโยคที่มีการกระจายคำกริยาตามกาลหรือมาลาต่อไปนี้ ซึ่งเรียงลำดับจากสุภาพน้อย (ไม่เหมาะสมกับบริบทข้างต้น) ไปหาสุภาพมาก (ผู้พูดต้องการแสดงความสุภาพในระดับที่สูง)

- (1) *Excusez-moi, je veux vous parler.* (le présent de l'indicatif)
- (2) *Excusez-moi, je voudrais vous parler.* (le conditionnel présent)
- (3) *Excusez-moi, je voulais vous parler.* (l'imparfait de politesse)
- (4) *Excusez-moi, je vaurais voulu vous parler.* (le conditionnel passé)

---

¹ แปลโดยผู้วิจัย

ตัวอย่างที่ (4) กระจายกริยาเป็น *le conditionnel passé* ซึ่งตามหลักไวยากรณ์ เป็นการแสดงความเสียตากับเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้ว ทว่า อีกนัยหนึ่งก็สามารถแสดงให้เห็นถึงการขอรับรองแบบไม่ตรงตัว กล่าวคือผู้พูดกันตัวออกจากเหตุการณ์ปัจจุบันซึ่งค่อนข้างตรงตัวเพื่อหลีกเลี่ยงนัยยะของการบังคับว่าอาจารย์ผู้ที่ถูกร้องขอต้องปฏิบัติตามคำขอ การเลือกใช้โครงสร้างที่กล่าวมาต่างจากตัวอย่างที่ (1) ที่ใช้ *le présent de l'indicatif* เพื่อขอแบบตรง ๆ (*Excusez-moi, je veux vous parler.*) ซึ่งเป็นไปได้ว่าอาจจะทำให้อาจารย์ผู้ถูกร้องขอไม่พึงใจเพราะผู้ขอรับรองแบบตรงตัว ไม่เหมาะสมกับบริบท ประเด็นวัฒนธรรมดังกล่าวจึงถือเป็นกลวิธีด้านการสื่อสาร (communication strategy) ที่ผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารจำเป็นจะต้องมีความเข้าใจ

แม้กรอบมาตรฐานยุโรปด้านภาษาสำหรับผู้เรียนระดับต้นจะมีได้กำหนดการใช้ถ้อยคำแสดงความสุภาพ โดยการใช้กาลและมาลาข้างต้น แต่ผู้เรียนระดับ A1 ต้องสามารถ “ขอสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือในทางกลับกัน”¹ (Conseil de l'Europe, 2001, p. 66) ผู้เรียนไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสอาจจะมีโอกาสได้รับการร้องขอหรือได้พูดขอรับรองด้วยโครงสร้างประโยคดังตัวอย่าง (1-4) ดังนั้น การให้ความรู้แก่ผู้เรียนระดับต้นเกี่ยวกับโครงสร้างประโยคภาษาฝรั่งเศสที่ใช้เพื่อการขอรับรองอย่างสุภาพจะช่วยให้หลีกเลี่ยงการเกิดอุบัติเหตุทางการสื่อสารซึ่งเกิดจากปัญหาความไม่รู้ในตัวภาษา ตลอดจนความไม่รู้จัก “รหัสทางสังคม” (*méconnaissance des codes sociolinguistiques*) ได้รหัสทางสังคมที่ว่านี้คือการเลือกใช้ภาษาถูกระดับ สอดคล้องกับบริบท ตลอดจนมีความเข้าใจ และตีความสารได้อย่างถูกต้อง ไม่คลาดเคลื่อน ซึ่งความรู้ดังกล่าวไม่สามารถทดแทนได้ด้วยความรู้ทางไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว ดังที่ สุพรรณณี จันทน์คราญ (2537, น. 41) ได้ระบุว่า “ปัญหาที่เกิดจากตัวภาษา (problèmes linguistiques) ส่งผลเสียร้ายแรงน้อยกว่าปัญหาที่เกิดจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน (problèmes culturels)” ซึ่งปัญหาดังกล่าวมิได้เกิดกับผู้เริ่มเรียนภาษาฝรั่งเศสขั้นต้นเท่านั้น ยังอาจเกิดขึ้นกับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในตัวภาษาแต่ยังขาดประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของภาษาต่างประเทศนั้น ๆ

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการให้ความรู้และเตรียมความพร้อมผู้เรียนในเรื่องสำนวนเพื่อแสดงการขอรับรองอย่างสุภาพตั้งแต่เริ่มเรียนในระยะเวลาแรก เพื่อให้ผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับต้นสามารถจดจำโครงสร้างและนำไปใช้ในการสื่อสารได้โดยอัตโนมัติ โดยไม่

¹ แปลโดยผู้วิจัย

เน้นเรื่องความเชี่ยวชาญเชิงไวยากรณ์ของกาลและเวลาที่ใช้ในโครงสร้างของประโยคดังกล่าว ดังจะเห็นจากแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสทั่วไป เช่น *Amical A1* (Poisson-Quinton et al., 2011) และ *Édito A1* (Alcaraz et al., 2016) ซึ่งกล่าวถึงหัวข้อ *le conditionnel présent* ในบทเรียนบทท้าย ๆ และมีได้กล่าวถึง *l'imparfait de politesse* ตลอดจน *le conditionnel passé* ในเนื้อหาระดับ A1 แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่ากรจตจำโครงสร้างและการนำไปใช้ได้ อย่างอัตโนมัติจะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกมั่นใจในการใช้ภาษาให้ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนชาวไทยซึ่งมีลักษณะเป็น “les apprenants passifs” (ผู้เรียนที่ไม่กระตือรือร้น) และ ยังประสบกับความยากลำบากในการสร้างประโยค (Jaimee-Aree, 2018, p. 44)

จากการตรวจสอบงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้โครงสร้างประโยคเพื่อขอรับรองอย่างสุภาพ ผู้วิจัยพบงานวิจัยเชิงภาษาศาสตร์เกี่ยวกับการเลือกใช้กาลเพื่อแสดงความสุภาพ (Anscombe, 2004; Abouda, 2004) และการศึกษาเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์เกี่ยวกับความสุภาพ (Kerbrat-Orecchioni, 2001) ทว่า การศึกษาข้างต้นมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการแสดงการขอรับรองอย่างสุภาพของผู้เรียน ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กลวิธีการขอรับรองในผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสในต่างประเทศ ผู้วิจัยพบการวิเคราะห์การเลือกใช้กลวิธีการขอรับรองในผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศฟินแลนด์ที่เรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศ (Holttinen, 2017) ซึ่งเน้นการวิเคราะห์การใช้กลวิธีการขอรับรองมากกว่าที่จะมุ่งพัฒนาทักษะของผู้เรียน

จากการตรวจสอบงานวิจัยในประเทศไทย ผู้วิจัยพบว่าปัจจุบันยังไม่ม้งานวิจัย โดยผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศไทยที่ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงความปรารถนาและการขอรับรองอย่างสุภาพในผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับต้น การศึกษาที่ทำให้ผู้วิจัยเห็นภาพกว้างตลอดจนความจำเป็นของการให้ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีการขอรับรองอย่างสุภาพในผู้เรียนระดับต้น คือ Bae and Park (2013) การศึกษาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการสอนเรื่องความสุภาพในชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศเกาหลี โดยมุ่งตรวจสอบทฤษฎีเกี่ยวกับความสุภาพและไม่สุภาพซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการขาดทักษะทางวจนปฏิบัติศาสตร์ในผู้เรียนเกาหลี ตลอดจนให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการสอนเรื่องความสุภาพ กล่าวคือ “มีความจำเป็นที่จะต้องสอนเรื่องความสุภาพตั้งแต่บทเรียนแรก ๆ”¹ (Bae & Park, 2013, p. 111)

---

¹ แปลโดยผู้วิจัย

ส่วนการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกิจกรรมหรือบทเรียนภาษาฝรั่งเศสเพื่อใช้ในบริบทผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยโดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นชิ้นงานเป็นฐาน (task-based learning) และการกำหนดให้ผู้เรียนเป็นเสมือนผู้ปฏิบัติการทางสังคม (action-oriented approach) นั้น พบการศึกษา เช่น ลีรจิตต์ เดชอมรชัย (2560) ซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นชิ้นงานเป็นฐานว่า สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ทางภาษาและทักษะที่หลากหลาย เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม ตลอดจนสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศส ส่วนการศึกษาของ ปิยจิตต์ สังข์พานิช (2564) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นเมื่อผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชิ้นงานเป็นฐาน และเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยกำหนดให้ผู้เรียนเป็นเสมือนผู้ปฏิบัติการทางสังคม (ปิยจิตต์ สังข์พานิช, 2560) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาวิธีการทางภาษาเพื่อแสดงความปรารถนาและการขอร้องอย่างสุภาพในผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดให้ผู้เรียนเป็นเสมือนผู้ปฏิบัติการทางสังคมและใช้ชิ้นงานเป็นฐาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ”
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ”
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผล (E.I.) ของหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ”

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้ดำเนินการโดยอิงกรอบแนวคิดหลักดังนี้

1. การเลือกใช้สรรพนามบุรุษที่สอง (tu-vous) ในสถานการณ์การสื่อสาร

การเลือกใช้สรรพนามบุรุษที่สอง (tu-vous) เพื่อแทนผู้ที่ผู้พูดกำลังสื่อสารด้วยเป็นสิ่งที่สำคัญมากในบริบทการสื่อสารภาษาฝรั่งเศส เนื่องจากสามารถสื่อให้เห็นทั้งในมิติของสถานภาพทางสังคมและความสัมพันธ์ของคู่สนทนา ตลอดจนมารยาทและขนบปฏิบัติที่บุคคล

นั้น ๆ ได้รับการสั่งสมมา หากเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศที่หนึ่ง สำหรับผู้เรียนชาวไทยโดยส่วนใหญ่ สถานการณ์ดังกล่าวจะไม่เกิดเนื่องจากในภาษาอังกฤษ คู่สนทนาเรียกบุรุษที่ 2 ด้วย *you* ซึ่งแตกต่างจากภาษาฝรั่งเศส กล่าวคือ ในสถานการณ์ที่เป็นทางการหรือที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ จะใช้สรรพนาม *vous* เช่น *Excusez-moi, est-ce que vous avez l'heure ?* (ขอโทษค่ะ ไม่ทราบว่าตอนนี้เวลาकि่โมงแล้วคะ) ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการหรือการสนทนากับคนที่สนิทจะใช้สรรพนาม *tu* อาทิ *Excuse-moi, Paul. Tu es libre ce soir ?* (ขอโทษทีปอล คืนนี้นายว่างไหม) สิ่งที่บ่งชี้ว่าความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเริ่มเปลี่ยนจากความเป็นทางการสู่ความเป็นกันเองมากขึ้นอาจสังเกตได้จากการขอเปลี่ยนการใช้คำสรรพนาม อาทิ *On peut se tutoyer ?* (เราคุยกันด้วยสรรพนาม *tu* ได้ไหม)

เนื่องจากการเรียนภาษาฝรั่งเศสทั่วไประดับต้นดังที่พบได้ทั่วไปในแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสระดับ A1 มักจะเน้นการใช้ภาษาในบริบทที่ไม่เป็นทางการ (familiar contexts) มากกว่าบริบทที่เป็นทางการ (formal contexts) ซึ่งแบบเรียนเหล่านี้เหมาะสำหรับผู้เรียนที่ได้ใช้ภาษาฝรั่งเศสในชีวิตประจำวัน ทว่า ในบริบทของการเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทซึ่งภาษาต่างประเทศและภาษาแม่มีความแตกต่างทั้งทางวัฒนธรรมและตระกูลภาษา (exolingual context) ผู้เรียนจะได้ทดลองใช้ภาษาฝรั่งเศสในบริบทที่สมมติขึ้น เพื่อนำไปใช้ในบริบทของการทำงานในอนาคตที่อาจได้พบปะและสื่อสารกับผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส การที่ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การสื่อสารก่อนที่จะเผชิญกับสถานการณ์การสนทนาจริงซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นสถานการณ์แบบฉับพลัน (spontaneous situation) มิสามารถใช้เวลามากในการพิจารณาว่าควรจะต้องใช้สรรพนามแบบใด จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเลือกใช้คำพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการสื่อสาร ดังที่ ลีรจิตต์ เดชอมรชัย (2556, หน้า 87) ได้อธิบายไว้ว่า

การพูดเป็นการถ่ายทอดความคิดความรู้สึกและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งต้องให้ผู้ที่สนทนาด้วยเข้าใจความหมายได้ตรงกัน ดังนั้นต้องรู้จักเลือกใช้คำพูดและแสดงออกกับกิริยาที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และกาลเทศะ

อนึ่ง การเลือกใช้สรรพนามให้ถูกต้องกับสถานการณ์การสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น มีประเด็นร่วมกับแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (communicative approach) ตลอดจนแนวคิดการสอนภาษาที่ผู้เรียนหรือผู้ใช้ภาษาเป็นเสมือนผู้ปฏิบัติหรือผู้กระทำทางสังคม (action-oriented approach) ในแง่ของความสามารถในการเลือกใช้ความรู้ทางภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะในสถานการณ์การสื่อสาร กล่าวคือ “มีความสามารถในการประพฤติปฏิบัติ หรือกระทำ (savoir agir) ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม” (Rosen, 2009; Robert *et al.*, 2011 อ้างใน ลีรจิตต์ เดชอมรชัย, 2556, หน้า 71)

2. การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ

ในภาษาฝรั่งเศส การขอร้องหรือแสดงความปรารถนานั้น มีความละเอียดอ่อนและมีระดับของความสุขภาพเมื่อผู้พูดเลือกใช้กาลและมาลาที่แตกต่างกัน ประเด็นดังกล่าวแตกต่างจากภาษาไทย เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาคำโดดที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพศ พจน์ และกาล เมื่อต้องการแสดงความสุภาพในระดับต่าง ๆ ก็เพียงเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงถ้อยความเพื่อให้ประโยคสุภาพขึ้น เมื่อต้องการขอร้องหรือแสดงความปรารถนาในภาษาฝรั่งเศส ผู้พูดต้องเลือกใช้คำกริยาในกาลและมาลาที่แตกต่างกันเพื่อสร้างประโยคที่มีระดับความสุขภาพที่แตกต่างกัน ดังคำอธิบายตัวอย่างประโยค (1-4) ในบทนี้ จะเห็นได้ว่าประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องละเอียดอ่อนสำหรับผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้เรียนระดับต้นเนื่องจากในแบบเรียนภาษาและหนังสือไวยากรณ์ภาษาฝรั่งเศสทั่วไปมิได้มีการระบุการใช้กาลหรือมาลาบางประเภท เช่น *l'imparfait* และ *le conditionnel passé* เพื่อนำเสนอการแสดงความปรารถนาหรือขอร้อง ทั้ง ๆ ที่การติดต่อสื่อสารกับชาวฝรั่งเศสในบริบทของผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสชาวไทยในประเทศไทยนั้น มักจะเป็นทางการหรือเป็นไปด้วยเหตุผลเชิงวิชาชีพ เช่น การทำงานที่ต้องใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสื่อสาร ผู้วิจัยขอเสนอโครงสร้างแบบต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อขอร้องหรือแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ ดังนี้

(1) การใช้ *le conditionnel présent* เพื่อขอร้องหรือแสดงความปรารถนา

ในหนังสือไวยากรณ์และแบบเรียนระดับต้นส่วนใหญ่ระบุว่า *le conditionnel présent* ใช้เพื่อแสดงความปรารถนาหรือขอร้องอย่างสุภาพ เช่น หนังสือไวยากรณ์ฝรั่งเศสฉบับดวงกมล ซึ่งตีพิมพ์เป็นครั้งที่ 6 ได้อธิบาย *le mode conditionnel* ไว้ว่า

มาลาณี่มีคุณค่าโดยเฉพาะในการแสดง [...] ความสุภาพ la politesse : Je désirerais que vous répondiez aussitôt que possible. ผมใคร่ที่จะให้คุณตอบโดยเร็วที่สุดที่จะทำได้ ความปรารถนา le souhait : J'aimerais aller à la mer cet été. ผมชอบที่จะไปชายหาดฤดูร้อนนี้ (สว่าง วงศ์พิพัฒน์, 2535, หน้า 308)

เช่นเดียวกับแบบเรียนภาษาฝรั่งเศส อาทิ *Bonjour et bienvenue !* แบบเรียนระดับ A1.1 ที่มุ่งให้ผู้เรียน ระดับต้นสามารถเอาตัวรอดได้หากต้องเดินทางท่องเที่ยว เดินทางเพื่อเหตุผลด้านวิชาชีพ หรือเพื่อเริ่มต้นเรียนภาษาฝรั่งเศสระบุว่า *le conditionnel présent* ใช้เพื่อเน้นย้ำความสุภาพให้กับประโยค (Bertaux et al., 2019, p.92)

นอกจากนี้ *L'essentiel: pour mieux s'exprimer à l'écrit et à l'oral* อธิบายว่า *le conditionnel* สามารถใช้ “เพื่อลดระดับความตรงของประโยคขอร้องได้” (Lesot, 2018, p. 320) รวมถึงหนังสือไวยากรณ์สำหรับเจ้าของภาษาและนักภาษาศาสตร์ *Grammaire du sens et de l'expression* (Charaudeau, 1992; 2019) ก็ได้ระบุการใช้ *le conditionnel présent* เพื่อแสดงการขอร้องอย่างสุภาพ ส่วน Meunier (2017, p. 297) ระบุว่า *le conditionnel présent* เป็นรูปแบบที่ “ธรรมดาที่สุด” ของการขอร้องอย่างสุภาพ

(2) การใช้ *l'imparfait* เพื่อขอร้องหรือแสดงความปรารถนา

สอองต์ มะลิกุล (2551, หน้า 182) ระบุว่า “การใช้ Temps imparfait [...] บางครั้งใช้เป็น *l'imparfait de politesse* เป็นประโยคสุภาพในการที่จะขอให้ใครทำอะไรให้” นอกจากนี้พบคำอธิบายในหนังสือไวยากรณ์ระดับกลางขึ้นไปว่า *l'imparfait* สามารถใช้เพื่อแสดงการขอร้องอย่างสุภาพได้ เช่น Lesot (2018, p. 329) อธิบายว่า “*l'imparfait* ใช้เพื่อลดระดับความเข้มข้นของคำกล่าวหรือการขอร้องลง”¹

La grammaire expliquée du français : niveau intermédiaire กล่าวถึงการ ใช้ *l'imparfait* เพื่อแสดงความสุภาพว่าเป็นการใช้เพื่อขอร้องทางอ้อมและลดระดับความเข้มข้นของสารลง ผู้ขอจึงใช้โครงสร้างของกาลดังกล่าวเพื่อพูดขอร้อง ซึ่งเป็นการเว้นระยะระหว่างตนเองกับคำพูดของตนเอง เนื่องจากหากขอร้องโดยใช้ปัจจุบันกาล (*le présent de l'indicatif*)

---

¹ แปลโดยผู้วิจัย

จะเป็นการขอรับรองที่ตรงเกินไป (Poisson-Quinton *et al.*, 2007, p. 139) อาจจะถูกถือได้ว่าไม่สุภาพ

Charaudeau (1992) ระบุการใช้ *l'imparfait* ว่าเป็นไปเพื่อแสดงการขอรับรองอย่างสุภาพ กล่าวคือ *l'imparfait* คือ “ความไม่เป็นปัจจุบัน” (*inactualité*) เมื่อเทียบกับ *le présent de l'indicatif* ดังนั้น การใช้ *l'imparfait* จึงสามารถช่วยให้ผู้พูดสร้างระยะห่างเพื่อทำให้ถ้อยความที่ตรงเกินไปลดความตรงและความรุนแรงลง การที่ *l'imparfait* สามารถนำเสนอมุมมองที่ไม่เป็นปัจจุบันของถ้อยความ ทำให้กาลดังกล่าวสามารถสื่อถ้อยความได้โดยอ้อม และการนำเสนอสารทางอ้อมนี้เองถือเป็นกลวิธีหนึ่งที่เจ้าของภาษาใช้เพื่อการสื่อ “สาร” อย่างสุภาพ เช่น “Je voulais vous dire que vous auriez intérêt à venir à l'heure.” (Charaudeau, 1992; 2019, p. 471) แม้ว่า Meunier (2017, p. 297) จะระบุว่าการใช้ *l'imparfait de politesse* บางครั้งก็อาจจะทำให้ประโยคดู “สุภาพเกินไป” กระนั้นก็ไม่อาจปฏิเสธการใช้กาลดังกล่าวในภาษาฝรั่งเศสโดยเจ้าของภาษา

(3) การใช้ *le conditionnel passé* เพื่อขอรับรองหรือแสดงความปรารถนา

โดยปกติแล้วโครงสร้าง *le conditionnel passé* เป็นมาลาหนึ่งที่ใช้แสดงความเสียดายกับเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้ว Charaudeau (1992, 2019, pp. 473–474) อธิบายว่า *le conditionnel passé* “สื่อความหมายได้เหมือนกับการนำเสนอความเป็นไปได้โดยเพิ่มเติม มุมมองที่ว่าเหตุการณ์นั้นสิ้นสุดไปแล้ว [...] อาจกล่าวได้ว่า *le conditionnel* (พร้อมกับมุมมองที่เหตุการณ์นั้น ๆ สิ้นสุดลงแล้ว) สามารถนำเสนอถ้อยความที่เป็นจินตนาการได้เป็นอย่างดี”¹ กระนั้นผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศสสามารถเลือกใช้มาลาดังกล่าวเพื่อแสดงการขอรับรองอย่างสุภาพ “ทางอ้อม” โดยปรากฏคำอธิบายในหนังสือไวยากรณ์สำหรับนักภาษาศาสตร์ที่อธิบายไวยากรณ์ของภาษาในเชิงการใช้งาน *Grammaire Méthodique du Français* (Riegel *et al.*, 2009, p. 559) ว่า *le conditionnel passé* สามารถลดระดับความตรงของการขอรับรองได้ด้วย “นัยยะแฝง” ดังตัวอย่าง “(1) Je voudrais/J'aurais voulu rencontrer le président.” นัยยะแฝงดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับมุมมองของความเป็นไปได้หรือความไม่เป็นจริงของโครงสร้าง *le conditionnel passé* ด้วยผู้พูดมีเจตนาที่จะลดระดับความเข้มข้นของคำพูดขอรับรองของตน

¹ แปลโดยผู้วิจัย

อนึ่ง Kerbrat–Orecchioni (2001, p.11) นักภาษาศาสตร์ที่สนใจการวิเคราะห์ภาษาเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ได้อธิบายว่าการใช้ *le conditionnel passé* นั้นทำให้ประโยคสุภาพมากกว่า *le conditionnel présent*

Conditionnel présent, et plus poliment encore, conditionnel passé (« J’aurais voulu... »), qui correspond à la stratégie dite par Brown et Levinson du « pessimisme »

นอกจากนี้ ในคลังข้อมูล ORFEO¹ พบการใช้ *le conditionnel passé* ดังตัวอย่างประโยคสนทนาที่เกิดขึ้นในร้านขายเนยแข็งที่ผู้ซื้อกล่าวแก่ผู้ขาย « bonjour j’aurais voulu un fromage » อ้างใน Rossi–Gensane and Ursi (2020, p. 153)

กรณีนี้ ในแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศระดับต้นและหนังสือไวยากรณ์ภาษาฝรั่งเศสสำหรับผู้เรียนชาวไทยมักอธิบาย *le conditionnel passé* เพียงว่ามาลาดังกล่าวใช้นำเสนอเงื่อนไขบางประการของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือแสดงความเสียดายเสียใจ เช่น สว่าง วงศ์พัฑฒันธุ์ (2535, หน้า 308) อธิบายว่า มาลาดังกล่าวใช้เพื่อ “แสดงว่าได้มีเรื่องราวอย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้นในอดีต ภายใต้เงื่อนไขบางประการ” และ “เพื่อแสดงการสมมุติเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต” เท่านั้น ส่วนหนังสือ *ไวยากรณ์ฝรั่งเศส* ระบุว่า *le conditionnel passé* ใช้เพื่อ

1. แสดงความคิดเห็นว่าการกระทำน่าจะเกิดขึ้น หากเงื่อนไขบางประการทำได้ [...]
2. แสดงความเสียใจที่ได้พลาดโอกาส [...]
3. บอกว่ามีเหตุการณ์เพิ่งเกิดขึ้น (แต่เราไม่ได้รับการยืนยันแน่นอน [...]) (สวางค์ มะลิกุล, 2538, หน้า 149–150)

---

¹ ORFEO (corpus d'étude pour le français contemporain) หรือโครงการคลังข้อมูลภาษาฝรั่งเศสที่ใช้กันในปัจจุบัน ซึ่งสามารถสืบค้นได้จาก <https://orfeo.ortolang.fr/?locale=fr> (Orfeo, n.d.) สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2565

กล่าวโดยสรุป การใช้ *le conditionnel passé* เพื่อแสดงการขอร้องอย่างสุภาพนั้น มักไม่พบในคู่มือไวยากรณ์ทั่วไปทั้งที่เป็นไวยากรณ์สำหรับผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ ตลอดจนหนังสือไวยากรณ์ดั้งเดิมสำหรับเจ้าของภาษาโดยทั่วไป แต่มีการใช้งานโดยเจ้าของภาษาที่ประสงค์ให้ถ้อยความขอร้องหรือแสดงความปรารถนาของตนเองมีความสุภาพในระดับมาก

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าในภาษาฝรั่งเศส มีการใช้โครงสร้างประโยคเพื่อขอร้องหรือแสดงความปรารถนา 4 รูปแบบโดยเรียงลำดับจากสุภาพมากที่สุดไปหาสุภาพน้อย ได้แก่

- 1) การกระจายกริยาของประโยคในรูป *le conditionnel passé*
- 2) การกระจายกริยาของประโยคในรูป *l'imparfait*
- 3) การกระจายกริยาของประโยคในรูป *le conditionnel présent*
- 4) การกระจายกริยาของประโยคในรูป *le présent de l'indicatif* (ซึ่งใช้เฉพาะในบริบทที่ไม่เป็นทางการ)

ประเด็นดังกล่าวเป็นสิ่งที่น่าสนใจยิ่งสำหรับผู้สอนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศเนื่องจากการใช้โครงสร้างกาลและมาลาบางประเภทเพื่อขอร้องหรือแสดงความปรารถนา ไม่ปรากฏในหนังสือไวยากรณ์หรือแบบเรียนทั่วไปแต่เป็นโครงสร้างที่เจ้าของภาษาใช้กันจริง

3. แนวคิดการสอนภาษาที่ผู้เรียนหรือผู้ใช้ภาษาเป็นเสมือนผู้ปฏิบัติการหรือผู้กระทำการทางสังคม (action-oriented approach)

ลิจิตต์ เดซอมรซัย (2556) ได้กล่าวถึงหลักการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารไว้ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (1) เป็นการสอนที่เน้นความสำคัญของวัฒนธรรม (2) การสอนโครงสร้างทางภาษาจะเน้นการแสดงออกทางภาษาโดยมุ่งการนำไปใช้และความหมายควบคู่ไปกับการสอนหลักการใช้ภาษา (3) เป็นการสอนเพื่อฝึกทักษะสัมพันธ์ทางภาษาซึ่งจะบูรณาการทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น ฟังกับพูด อ่านกับเขียน (4) การจัดกิจกรรมมุ่งงานปฏิบัติ (5) การใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นเอกสารจริง (6) การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เป็นไปได้ด้วยดี

แม้ว่าแนวคิดเรื่องการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (communicative approach) (ภายหลังได้รับการต่อยอดไปเป็น action-oriented approach ในปลายปี 1990) จะเกิดจาก จุดด้อยและข้อจำกัดของวิธีการสอนแบบไวยากรณ์ รวมทั้งวิธีการสอนแบบฟัง-พูด ซึ่งถูก วิชาภาษาศาสตร์วิพากษ์วิจารณ์ว่ามุ่งให้ผู้เรียนพูดตามและพูดซ้ำ ๆ โดยที่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนใช้ภาษา ในการสื่อสารในสถานการณ์จริงได้ (สิริจิตต์ เดชอมรชัย, 2556) แต่เมื่อพิจารณาถึงบริบทของ ภาษาต้นทางและภาษาต่างประเทศซึ่งมีความแตกต่างกัน (exolingual context) ทั้งในด้านของ ที่ตั้ง วัฒนธรรม การใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ตลอดจนความแตกต่างในแง่ของตระกูลภาษาที่ ผู้เรียนไทยซึ่งเรียนภาษาฝรั่งเศสต้องเผชิญ การเสริมสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาให้กับ ผู้เรียนระดับต้นโดยการฝึกใช้ประโยคเดิม ๆ ซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยค ที่ได้เรียนรู้ไปด้วยความชำนาญ คล่องแคล่ว และเป็นอัตโนมัติ ประกอบกับเมื่อฝึกใช้ใน สถานการณ์การสื่อสาร ผู้เรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ประโยคใหม่ ๆ ในสถานการณ์ใกล้เคียง ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่าง หลากหลายได้ในลำดับถัดไป แม้ว่าความรู้ที่มีอาจจะจำกัดและไม่สามารถทำให้ผู้เรียน กลายเป็นผู้เรียนในระดับที่เชี่ยวชาญได้ในช่วงต้นของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนั้น ๆ นอกเหนือจากทักษะทางภาษาแล้ว ผู้เรียนที่เรียนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ยังจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งการจะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้นั้น ผู้เรียนจะต้อง เข้าใจและสามารถประเมินสถานการณ์การสื่อสารที่แตกต่างได้ก่อน

4. แนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบใช้ชิ้นงานเป็นฐาน (task-based learning)

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ชิ้นงานเป็นฐานถือเป็นการเรียนรู้ภาษาแบบหนึ่ง ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ ผู้เรียนต้องผลิตชิ้นงานที่สืบเนื่องจากเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ไป การมอบหมายงานดังกล่าวกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้น การทำชิ้นงานให้ สำเร็จถือเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาให้กับผู้เรียน กล่าวคือ “มุ่งเน้น การสอนภาษาที่ต้องให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงอันจะทำให้เรียนภาษา อย่างมีความหมาย ผู้เรียนจะจดจำได้และจะสามารถใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติมากขึ้น” (Ellis, 2003 และ Reinhard, 2009 อ้างใน สิริจิตต์ เดชอมรชัย, 2556, หน้า 206) แนวคิดที่มอง การผลิตชิ้นงานว่าเป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ยังปรากฏในทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วย ตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (constructionism) ของ Seymour Papert ดังที่ศินหา แคมเมณี (2563, หน้า 96) ได้สรุปจากเอกสารของสำนักงานโครงการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2543 ว่า

การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองและด้วยตนเองของผู้เรียน หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะทำให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและเมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาในโลกก็หมายถึงการสร้างความรู้ขึ้นในตนเองนั่นเอง ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในตนเองนี้จะมีความหมายต่อผู้เรียน จะอยู่คงทน ผู้เรียนจะไม่ลืมง่าย และจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนได้ดี นอกจากนั้น ความรู้ที่สร้างขึ้นเองนี้ ยังจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ต่อไปอย่างไม่มีการสิ้นสุด

ชิ้นงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำอาจจะเป็นชิ้นงานที่ผู้เรียนทำเดี่ยวหรือทำเป็นกลุ่มก็ได้ หากผู้สอนเลือกให้ผู้เรียนทำชิ้นงานเป็นกลุ่มจะสามารถช่วยกระตุ้นทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ ทักษะข้างต้นถือเป็นหนึ่งในเนื้อหาที่ได้รับการบรรจุไว้ในกรอบมาตรฐานยุโรปด้านภาษา โดยในระดับ A1 ผู้เรียนจะต้อง “สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมพื้นฐานโดยใช้คำที่แสดงความรู้สึกขั้นต้น กล่าวต้อนรับ และยุติการสนทนา ตลอดจน นำเสนอ และกล่าวคำว่า ขอคุณ กรุณาเถอะ ขอโทษ ฯลฯ (Conseil de l'Europe, 2001, p. 95)” แนวคิดดังกล่าวนี้ Lev Vygotsky ได้นำเสนอไว้ตั้งแต่ช่วงปี 1930 (Ivan, 1994) โดยเป็นการเรียนรู้ที่อิงอยู่กับแนวคิดที่ว่ามนุษย์สามารถสร้างความรู้ได้และจะสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็วด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interactions) เช่น การทำงานกลุ่ม การสอบถามจากผู้รู้ ฯลฯ

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวมาข้างต้นมาใช้ในการสร้างหน่วยการเรียนรู้ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” โดยมุ่งเน้นเฉพาะโครงสร้างที่จำเป็นสำหรับการใช้งานในบริบทการขอร้องและแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพตามสถานการณ์การสื่อสาร และให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดโครงสร้างเดิม ๆ ซ้ำ ๆ แม้ว่าความรู้ที่ได้รับจะจำกัดและไม่สามารทำให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนในระดับที่เชี่ยวชาญได้ แต่ผู้เรียนจะสามารถฝึกใช้ประโยคที่ได้เรียนรู้จนเกิดความเคยชิน คล่องแคล่ว และอาจจะกลายเป็นอัตโนมัติได้ในเวลาต่อมา และเมื่อผู้เรียนได้ฝึกใช้โครงสร้างต่าง ๆ ที่เรียนมาในสถานการณ์การสื่อสาร ผู้เรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ประโยคใหม่ ๆ ในสถานการณ์ใกล้เคียง ตลอดจนอาจจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างหลากหลายได้ในลำดับถัดไป

นอกจากนี้หน่วยการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นยังมีเป้าหมายให้ผู้เรียนหลีกเลี่ยงโครงสร้างประโยคที่อาจจะแสดงถึงความไม่สุภาพของผู้พูด ในกรณีของผู้เรียนไทยเป็นบริบทที่ภาษาฝรั่งเศสมีความแตกต่างจากภาษาแม่ทั้งในแง่ตระกูลภาษาและวัฒนธรรมซึ่งความไม่สุภาพดังกล่าวอาจจะเกิดจากเพียงความไม่รู้หรือไม่ได้ตั้งใจ

สมมติฐาน

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า เมื่อผู้เรียนเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ว ผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องการขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 หรือน้อยกว่า

วิธีวิทยาการวิจัย

รูปแบบของงานวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีและรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ทั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แล้ว ผู้วิจัยสร้างหน่วยการเรียนรู้ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน (pretest และ posttest) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวัดการกระจายของข้อมูลด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และอภิปรายโดยข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมซึ่งบันทึกโดยผู้วิจัยหลักทำหน้าที่เป็นผู้สอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายได้รับการกำหนดโดยวิธีการแบบเจาะจง (purposive method) ผ่านระบบการลงทะเบียนของมหาวิทยาลัยพะเยา (reg.up.ac.th) ซึ่งกลุ่มประชากรเป้าหมายเป็นนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา การฟังและการพูดภาษาฝรั่งเศส 1 รหัสวิชา 145111 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เป็นนิสิตโท (หมู่เรียนที่ 2 และ 3) จำนวนรวม 50 คน ซึ่งผู้วิจัยหลักทำหน้าที่เป็นผู้สอน กลุ่มตัวอย่างคือประชากรเป้าหมายที่ตอบรับเข้าร่วมการวิจัยตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยและไม่ได้ถูกถอนออกจากการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อธิบายให้ประชากรเป้าหมายทราบอย่างชัดเจนว่าการเข้าร่วมการวิจัยดังกล่าวไม่มีผลใด ๆ ต่อผลคะแนนของรายวิชาการฟังและการพูดภาษาฝรั่งเศส 1

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

โครงสร้างประโยคเพื่อใช้แสดงการขอร้องและแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ สำหรับผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับต้นโดยใช้คำกริยา *vouloir, souhaiter, désirer* ซึ่งเป็นคำกริยาหลักที่ใช้ในการขอร้อง ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่รวมกริยา *aimer* (รัก, ชอบ) ไว้ในกลุ่มเดียวกับคำกริยาสามคำข้างต้น เนื่องจากในบางกรณี กริยา *aimer* มิสามารถสื่อถึงการขอร้องได้เมื่อใช้กับบางกาล อาทิ ปัจจุบันกาล (*le présent de l'indicatif*) ตัวอย่าง *J'aime aller au salon de chocolat.* (ฉันชอบไปงานจัดแสดงช็อกโกแลต) กับ *J'aimerais aller au salon de chocolat.* (ฉันอยากไปงานจัดแสดงช็อกโกแลต)

2. ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ลงทะเบียนเรียนภาษาฝรั่งเศสที่เป็นวิชาโท และได้เรียนรายวิชาการฟังและการพูดภาษาฝรั่งเศส (145111) เป็นวิชาแรกคู่กับรายวิชาภาษาฝรั่งเศส 1 (145103) ผู้เรียนดังกล่าวมีความหลากหลายเชิงสติปัญญา กล่าวคือ เก่ง ปานกลาง และอ่อนคนละกัน และอาจจะมีหรือไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาฝรั่งเศสมาก่อน หากในระหว่างการวิจัยผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ทำวิจัย ไม่ประสงค์เข้าร่วมการวิจัยต่อไป หรือไม่เข้าร่วมการเรียนการสอน 100% ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะทำการถอนกลุ่มตัวอย่างนั้น ๆ ออกจากการวิจัยโดยไม่นำผลการทดสอบตลอดจนไม่นำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาวิเคราะห์ผล แต่ยังคงอนุญาตให้เข้าร่วมการวิจัยได้ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด และไม่สร้างความกังวลหรือความรู้สึกไม่สบายใจให้เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการวิจัย อันจะนำไปสู่การ “สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เป็นไปได้ด้วยดี” (สิริจิตต์ เดชอมรชัย, 2556)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. หน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาแบบฝึกหัด และชิ้นงานที่กลุ่มตัวอย่างต้องดำเนินการให้ลุล่วงจำนวนสองชิ้นงาน ทั้งนี้กำหนดระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้จำนวน 9.30 ชั่วโมง

เนื้อหาประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์สถานการณ์การสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (*vouvoiment/tutoiement*) (2) คำแสดงความสุภาพ (*s'il vous plaît/s'il te plaît*) (3) คำที่ใช้เรียกคู่สนทนา (*madame/monsieur, nom de famille, prénom*) (4) คำกริยาและ

โครงสร้างประโยคที่ใช้เพื่อขอร้องหรือแสดงความปรารถนา (*désirer, souhaiter, vouloir*) (5) ระดับภาษาที่ใช้ในการขอร้องหรือแสดงความปรารถนา (ประโยคที่ใช้โครงสร้างของ *le conditionnel passé* ประโยคที่ใช้โครงสร้างของ *l'imparfait de politesse* ประโยคที่ใช้โครงสร้างของ *le conditionnel présent* และประโยคที่ใช้โครงสร้างของ *le présent de l'indicatif*)

กิจกรรมที่ต้องทำประกอบด้วย (1) การศึกษาเนื้อหาข้างต้นพร้อมทั้งทำแบบฝึกหัด (2) การสนทนาก่อนเริ่มชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนคนแรกตั้งคำถามภาษาฝรั่งเศสโดยอาจจะเกี่ยวข้องกับโครงสร้างประโยคที่ได้เรียนไปแล้ว ผู้เรียนที่ได้รับเลือกให้ตอบคำถามจะตอบคำถาม และให้ผู้เรียนคนดังกล่าว ตั้งคำถามกับผู้เรียนคนถัดไป หมุนเวียนไปจนครบทุกคน โดยมีการใช้คำแสดงความสุภาพ และ (3) ชิ้นงานที่ต้องผลิตสองชิ้นงาน ได้แก่ คลิปเสียงสนทนาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับขอร้องหรือแสดงความปรารถนาในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ อาทิ ขอให้เพื่อนไปร่วมงานเลี้ยงด้วย ขอให้เพื่อนซื้อของมาให้ ฯลฯ (กิจกรรมคู่) และการสนทนากับอาจารย์เจ้าของภาษา (ผู้วิจัยร่วม) โดยผู้เรียนพูดขอหรือแสดงความปรารถนาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ขอให้อาจารย์เจ้าของภาษาบอกอีเมล หมายเลขโทรศัพท์ ขอนัดหมายขอคำแนะนำ ฯลฯ (กิจกรรมเดี่ยว)

2. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ และเลือกใช้คำและสำนวนการขอร้องที่สอดคล้องกับสถานการณ์การสื่อสารและเลือกใช้โครงสร้างภาษาที่สอดคล้องระดับความสุภาพที่ควรจะเป็นการเลือกใช้แบบทดสอบแบบปรนัยดังกล่าวจะช่วยวัดความกังวลในด้านความถูกต้องของภาษาเขียน

3. แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยหลักทำหน้าที่เป็นผู้สอนและเป็นผู้สังเกตการณ์สอนด้วยตัวเอง (participant-as-observer) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อบันทึกจำนวนผู้เข้าร่วมชั้นเรียนตลอดจนบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หน่วยการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแบบอุปนัยเพื่อให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอนประกอบกับข้อมูลเชิงสถิติที่ได้รับ อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ได้รับการตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 3 แห่ง และมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 5 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. ระยะที่ 1 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้

- ผู้วิจัยหลักและผู้วิจัยร่วมซึ่งเป็นอาจารย์เจ้าของภาษาได้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล สร้างเนื้อหา ตัวอย่าง แบบฝึกหัดซึ่งเน้นบทสนทนาที่จะสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในกรอบของระดับภาษา A1 ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำทั้งในรูปแบบคลิปเสียงสนทนาและสคริปต์ของคลิปเสียง นอกจากนี้ยังได้กำหนดชิ้นงานที่ผู้เรียนต้องจัดทำให้ลุล่วงสองชิ้นงาน ชิ้นงานแรกให้ผู้เรียนจัดทำเป็นงานกลุ่มกลุ่มละ 2 คน ซึ่งชิ้นงานดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ เพื่อให้สามารถวัดได้ว่าผู้เรียนจะสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนไปกับสถานการณ์จริงได้ ชิ้นงานที่สองเป็นการแสดงบทบาทในสถานการณ์จำลองกับผู้วิจัยร่วม (เจ้าของภาษา) ซึ่งผู้เรียนไม่เคยได้พบมาก่อน โดยให้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนสนทนากับผู้วิจัยร่วม การกำหนดชิ้นงานที่สองนี้จะสามารถสร้าง “ความหมาย” ให้กับสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ไป

- สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์
- ปรับแก้ไขหน่วยการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ระยะที่ 2 ทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้

- แนะนำวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ตามหน่วยการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบก่อนเรียน

- ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ขณะที่ทำการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วม กล่าวคือ ตั้งคำถามและให้ผู้เรียนแต่ละคนตอบโดยวาจา ให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงประโยคต่าง ๆ ขอให้ผู้เรียนแสดงบทบาทในสถานการณ์การจำลอง ฯลฯ

- ระหว่างดำเนินการสอน ผู้วิจัยบันทึกแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม

3. ระยะที่ 3 หลังการใช้หน่วยการเรียนรู้

- ทำแบบทดสอบหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้ Pretest & Posttest Design โดยผู้วิจัยนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบกับการอธิบายข้อมูลแบบอุปนัยจากแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมซึ่งผู้วิจัยในฐานะผู้สอนบันทึกไว้ สถิติที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณประกอบด้วยสถิติที่ใช้เพื่อ

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้

- ค่าเฉลี่ย (mean) เพื่อให้ทราบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนที่กลุ่มตัวอย่างทำได้ และค่าเฉลี่ยของความต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียนเพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นจำนวนเท่าใด
- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ผู้วิจัยตรวจสอบค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) จากข้อมูลแต่ละข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมีค่าต่างจากค่าเฉลี่ยที่ได้รับเท่าไร
- ค่าร้อยละ เพื่อทราบจำนวนคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนที่กลุ่มตัวอย่างทำได้ กล่าวคือ จากคะแนนเต็มทั้งหมด 100% กลุ่มตัวอย่างทำคะแนนได้เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละเท่าไร
- การทดสอบค่าที (t-Test for dependent samples) เนื่องจากการวิจัยนี้ใช้คะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกันเป็นข้อมูลเพื่อการศึกษา (one-group pretest posttest design) ซึ่งถือว่าเป็นการ “เก็บข้อมูล 2 ครั้งจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน” (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2564, หน้า 193) จึงถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ที่ไม่เป็นอิสระจากกัน การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองค่า (คะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนด้วยหน่วยการเรียนรู้) เป็นไปเพื่อให้ทราบว่าหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้สามารถช่วยให้ผู้เรียน มีคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียนที่แตกต่างกันหรือไม่ หากแตกต่างกัน แสดงว่าหน่วยการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

2. วัดประสิทธิผลของหน่วยการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลเพื่อวัดประสิทธิผลของหน่วยการเรียนรู้ว่าจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นในระดับใด ซึ่งเป็นวิธี “การประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอน โดยประเมินจากคะแนนหลังเรียนที่เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน” (เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง, 2555, หน้า 14) โดยใช้สูตรการคำนวณดัชนีประสิทธิผล (effectiveness index : E.I.) ของ Goodman *et al.* (1980, pp. 30–34) กล่าวคือ ค่ามัธยฐานเปรียบเทียบคะแนนที่วัดได้จากแบบทดสอบหลังเรียน (P_2) เมื่อเทียบจากแบบทดสอบก่อนเรียน (P_1)

ผลการศึกษา

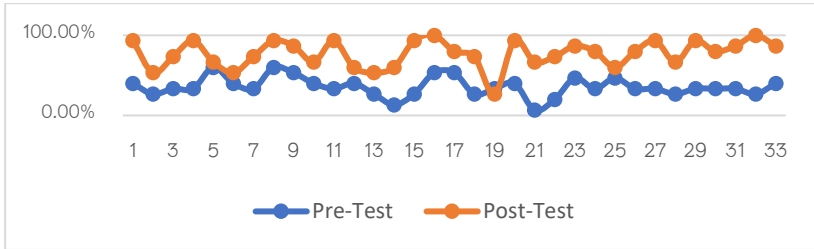
ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการศึกษาหัวข้อ “การพัฒนาการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงอารมณ์และการร้องอย่างสุภาพในผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับต้น” ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ดังนี้

1. การสร้างหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การร้องและการแสดงอารมณ์อย่างสุภาพ”

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การร้องและการแสดงอารมณ์อย่างสุภาพ” โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แนวคิดที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติทางสังคม และแนวคิดการใช้ชิ้นงานเป็นฐาน ดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอในหัวข้อ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 รายได้ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพบว่าจากคะแนนเต็ม 15 คะแนน กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (32 ราย) มีร้อยละของคะแนนที่ทำได้เพิ่มขึ้นเมื่อเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีผู้เรียนจำนวน 1 ราย ที่มีผลคะแนนหลังเรียนน้อยกว่าผลคะแนนก่อนเรียนจำนวน 1 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.67 ของคะแนนเต็ม ผลคะแนนที่ได้ยังแสดงให้เห็นอีกด้วยว่าผู้ที่มีผลต่างของคะแนนการทดสอบหลังเรียนมากกว่าการทดสอบก่อนเรียนร้อยละ 40 ขึ้นไป มีจำนวน 22 ราย และในจำนวนนี้ 12 ราย มีผลต่างของคะแนนเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน (pretest) และ หลังเรียน (posttest) ด้วยหน่วยการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์คะแนนการทดสอบก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีการแจกแจงคะแนนแบบปกติ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สถิติ Paired t-test และพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า sig (one-tailed test) อยู่ที่ระดับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ 0.05 แสดงว่าคะแนนสอบก่อนและหลังเรียนสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หลังจากใช้หน่วยการเรียนรู้หัวข้อดังกล่าวแล้ว ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนเรียน ทั้งนี้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) เท่ากับ 11.545 (S.D. 2.538) หรือร้อยละ 76.97 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ก่อนเรียนที่มีค่าเท่ากับ 5.363 (S.D. 1.799) หรือ ร้อยละ 37.75 ของคะแนนเต็มดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของความต่างของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบหลังเรียนเทียบกับแบบทดสอบก่อนเรียน

	$(\bar{X})$	S.D.	Confidence Interval of the difference 0.972		t	Sig. (two-tailed Test)
			Lower	Upper		
			ผลคะแนนที่ต่างกันระหว่างคะแนนหลังเรียน-ก่อนเรียน	6.181		

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นค่าเฉลี่ยของความต่างของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบ หลังเรียนเทียบกับแบบทดสอบก่อนเรียน จากการทดสอบสมมติฐานแบบสองหาง (two-tailed test) กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ (0.05) เมื่อพิจารณาความต่างของคะแนนทดสอบ หลังเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 6.181 คะแนน หรือร้อยละ 41.20 ของคะแนนเต็ม (15 คะแนน) โดยมีค่าความเชื่อมั่นที่ 97% (0.972) ซึ่งมากกว่าค่าความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้ที่ 95% (0.95) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่ 2.743 ทั้งนี้ คะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่เพิ่มขึ้นจะเพิ่มขึ้นในช่วงคะแนนตั้งแต่ 5.208 – 7.154 คะแนน (คะแนนเฉลี่ยของความต่างระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน -/+ Confidence Interval of the Difference)

ข้อมูลข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่าหลังจากที่ได้บริหารจัดการเรียนรู้ด้วย หน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าหน่วยการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน หัวข้อดังกล่าวสูงขึ้น

3. ประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ”

เพื่อให้ทราบตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วย หน่วยการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จึงดำเนินการหาดัชนีประสิทธิผล (effectiveness index: E.I.) (Goodman *et al.*, 1980, pp. 30–34) ของ หน่วยการเรียนรู้ โดยที่ดัชนี ประสิทธิภาพจะมีค่าตั้งแต่ไม่น้อยกว่า -0.01 จนถึง 1.00 (ค่า 1.00 เท่ากับ 100%)

ตารางที่ 2 ตารางแสดงดัชนีประสิทธิผลของหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและแสดงความปรารถนา อย่างสุภาพ”

จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนน		ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
		ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	
33	15	177	381	0.6415

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพบว่าผลรวมของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 177 คะแนน และผลรวมของคะแนนการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 381 คะแนน เมื่อทำการคำนวณด้วยสูตรของ Goodman *et al.* (1980) แล้วพบว่าค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.6415 ซึ่งสามารถแปลผลได้ว่า หน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนในเรื่องดังกล่าวได้ด้วยดัชนีประสิทธิผล 0.6415 หรือร้อยละ 64.15

สรุปผลและอภิปรายผล

เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์สามประการของการศึกษาคั้งนี้ ซึ่งได้แก่ 1) สร้างหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” และ 3) ศึกษาประสิทธิผล (E.I.) ของหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” สามารถสรุปได้ว่าการวิจัยหัวข้อ “การพัฒนาการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงความปรารถนาและการขอร้องอย่างสุภาพในผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับต้น” บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสามประการ ตลอดจนสามารถพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหัวข้อ “การขอร้องและแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” เพิ่มขึ้นเมื่อเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อผลการศึกษาเชิงสถิติได้แสดงให้เห็นแล้วในภาพรวมว่าหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น จึงขออภิปรายผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ 2) วิธีการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 3) การมีส่วนร่วมของผู้เรียน

1. **เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้** การที่หน่วยการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นสามารถเอื้อต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจจะมีความเป็นไปได้ว่ามาจากเหตุผลหลักสองประการ ได้แก่ ประการแรก หน่วยการเรียนรู้ สร้างขึ้นโดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดต่าง ๆ ที่เน้นการเรียนภาษาเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารได้ มิใช่เป็นการเรียนเนื้อหาไวยากรณ์ด้านภาษาเพื่อให้ความรู้ด้านไวยากรณ์ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการทางภาษาทั้งการสนทนากับเพื่อนและกับเจ้าของภาษา

(ผู้วิจัยร่วม) ที่ผู้เรียนไม่รู้จุกมาก่อน กิจกรรมดังกล่าวสามารถสร้างบริบทที่มีความหมายให้กับผู้เรียนได้เนื่องจากสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างความรู้กับสถานการณ์จริง ผู้เรียนจึงเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้หัวข้อที่กำหนดให้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิยจิตร สังข์พานิช (2564, หน้า 53) ที่พบว่า การที่ผู้สอนเชื่อมโยงสิ่งที่จะได้เรียนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงสามารถช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ที่มีเข้ากับกับประสบการณ์ใหม่ ดังนั้นผู้เรียนจะมองเห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียนเพื่อจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ประการที่สอง สืบเนื่องจากการที่หน่วยการเรียนรู้ฯ สร้างขึ้นโดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้และนำไปปฏิบัติหรือนำไปใช้งานได้จริงตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยเคารพในเรื่องของการใช้ภาษาตามบรรทัดฐานของสังคม (Conseil de l'Europe, 2001) ผู้วิจัยจึงพยายามทำให้นือหาการเรียนรู้เรื่องการขอร้องและแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างการใช้งานที่ค่อนข้างซับซ้อนให้ง่ายต่อการนำไปใช้งาน โดยยังคงลักษณะของโครงสร้างที่สอดคล้องกับระดับความสุภาพไว้ทุกประการเพื่อให้ผู้เรียนได้จดจำและนำไปใช้ โดยแนะนำวิธีการประยุกต์ใช้โครงสร้างดังกล่าวกับคำนามหรือคำกริยาอื่น ๆ ผู้วิจัยได้นำเสนอกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้พูดและฟังโครงสร้างดังกล่าวซ้ำ ๆ ซึ่งแม้ว่าจะมีจุดด้อยหากมองในแง่ที่เป็นการจัดการเรียนการสอนที่บังคับให้ผู้เรียนท่องจำสิ่งที่ผู้สอนกำหนดให้ แต่ผู้วิจัยตระหนักว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับต้น การเสริมสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาโดยเฉพาะการพูดซึ่งถือเป็นทักษะรุก (*la compétence active*) ที่ต้องอาศัยการฝึกฝน การฝึกใช้ประโยคเดิม ๆ ซ้ำ ๆ จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยคที่ได้เรียนรู้ไปด้วยความคุ้นชิน คล่องแคล่ว และอาจจะถึงขั้นใช้อย่างชำนาญและเป็นอัตโนมัติในที่สุด ดังที่ ลีรจิตต์ เดชอมรชัย (2556, หน้า 100) ได้กล่าวถึงการสอนทักษะการพูดไว้ว่า

ครูผู้สอน [...] ควรต้องออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงและได้ใช้ภาษาอย่างอิสระ และในขณะเดียวกันผู้เรียนควรได้เรียนรู้โครงสร้างทางภาษาที่ถูกต้องและได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอจนจึงจะสามารถนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนสังเกตจากการตรวจสอบชิ้นงานการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลองที่เป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถเลือกใช้โครงสร้างประโยคการขอร้องและแสดงความปรารถนาตามระดับความสุภาพที่

เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าใจและสามารถนำโครงสร้างที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้ แม้ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องสนทนากับผู้ที่ไม่รู้จักกันมาก่อนเป็นภาษาฝรั่งเศส ซึ่งเป็นภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนระดับต้น เมื่อได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ ประกอบกับเมื่อฝึกใช้ในสถานการณ์การสื่อสาร (ซึ่งอาศัยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม) ผู้เรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ประโยคใหม่ ๆ ในสถานการณ์ใกล้เคียง ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างหลากหลายได้ในลำดับถัดไป ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าหน่วยการเรียนรู้หัวข้อ “การขอเรื่องและแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพ” จะสามารถเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายประการหนึ่งของการเรียนภาษาตามกรอบมาตรฐานยุโรปด้านภาษา ระดับ A1 ที่ว่า ผู้เรียนจะต้อง “สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมพื้นฐานโดยใช้คำที่แสดงความสุภาพขั้นต้น กล่าวต้อนรับ และยุติการสนทนา ตลอดจนนำเสนอและกล่าวคำว่าขอบคุณ กรณณาเถอะ ขอโทษ ฯลฯ” (Conseil de l'Europe, 2001, p. 95)

2. วิธีการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสาร กล่าวคือ “การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เป็นไปด้วยดี” และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน “ได้แสดงออกและมีบทบาทในการเรียนเสมอกับทุกคน” (สิริจิตต์ เดชอมรชัย, 2556, หน้า 70) ดังจะเห็นจากการที่ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสดูโต้ตอบซักถามกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนก่อนเข้าสู่บทเรียนแต่ละครั้ง (ระยะเวลาเฉลี่ยรวม 15 นาที) วิธีการดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นชินในการพูดภาษาฝรั่งเศสและยังสามารถช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง ซึ่งในบริบทการเรียนการสอนออนไลน์² ผู้เรียนในชั้นเรียนอาจจะไม่รู้จักกันมาก่อน อนึ่ง ประเด็นเรื่องปฏิสัมพันธ์เป็นปัจจัยลำดับแรกๆ ที่ผู้เรียนกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาให้ความสำคัญในบริบทของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (นรินธน์ นนทมาลย์ และคณะ, 2564)

นอกจากนี้ในการนำเสนอเนื้อหา ผู้สอนได้ตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนด้วยการถามคำถามผู้เรียนซึ่งอาจจะเป็นการพูดคุยหรือโดยรวมเพื่อให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการเรียน และเมื่อมีการทำแบบฝึกหัด ผู้สอนได้ขอให้ผู้เรียนทุกคนทำแบบฝึกหัดและ

¹ แปลโดยผู้วิจัย

² ตามนโยบายการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยพะเยา ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2564

ตอบแบบฝึกหัดโดยวาจา หากผู้เรียนไม่สามารถตอบคำถามนั้น ๆ ได้ ผู้สอนได้พยายามใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเป็นลบต่อความไม่สามารถในการตอบคำถาม และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพในส่วนที่ตนสามารถทำได้ อาทิ ถามโดยใช้คำถามใกล้เคียง ผู้สอนเฉลยและให้ผู้เรียนพูดตาม หรืออาจจะขอให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนช่วย และใช้วิธีการชื่นชมเป็นการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้

3. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน

จากการสังเกตการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียนซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ ดังนี้

ประการแรก กลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีส่วนร่วมกับชั้นเรียนอย่างเต็มที่ เนื่องจากผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยผนวกเข้ากับการเรียนการสอนในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยโดยสมัครใจและมีได้ผลตอบแทนใด ๆ ผู้วิจัยจึงมีสามารถบังคับให้เข้าเรียนทุกครั้งตามที่กำหนดได้ แม้จะมีการทำความเข้าใจถึงขั้นตอนการดำเนินการแล้วก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าในระหว่างจัดการเรียนการสอนจำนวน 9.30 ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34 (17 คน จาก 50 คน) ขาดเรียนหรือขาดส่งงานที่กำหนดอย่างน้อย 1 ครั้งหรือ 1 ชั้น การขาดเรียนส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้ที่ควรจะได้รับจากหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นอย่างเต็มที่ ต่อเนื่องและครบถ้วน ส่วนการส่งงานหรือส่งแบบฝึกหัดที่กำหนดให้ระหว่างการจัดการเรียนการสอนนั้น เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะสามารถตรวจสอบได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการเรียนตลอดเวลาเมื่อมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ ดังนั้น หากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยรายหนึ่งรายใดไม่ส่งงานตามที่กำหนด อาจจะสามารถตีความได้ว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวอาจจะไม่ได้เข้าร่วมการจัดการเรียนการสอนแบบร้อยเปอร์เซ็นต์ และอาจจะไม่ได้รับความรู้ที่ควรจะได้รับจากการศึกษาโดยใช้หน่วยการเรียนรู้ อย่างเต็มที่ อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น เพื่อให้ผลการวิจัยสะท้อนข้อเท็จจริงของการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมากที่สุด ผู้วิจัยจึงถอนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 17 จาก 50 รายออกจากโครงการวิจัย ทำให้เหลือกลุ่มตัวอย่าง 33 ราย กล่าวคือไม่นำผลคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ถูกถอนมาคำนวณในผลการวิจัย แต่ยังคงอนุญาตให้เข้าร่วมและทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างทุกประการโดยไม่มีการแจ้งการถอนให้ทราบในช่วงที่ยังอยู่ระหว่างการวิจัย ทั้งนี้เพื่อรักษาบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอนและไม่กระตุ้นความรู้สึกหมดความสนใจ หมดแรงจูงใจ และหมดเป้าหมายในการเรียนรู้ (สิริจิตต์ เดชอมรชัย, 2556)

นอกจากนี้ จากผลการศึกษาเชิงสถิติที่ได้รับพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 รายมีผลคะแนนทดสอบหลังเรียนน้อยกว่าผลคะแนนทดสอบหลังเรียนจำนวน 1 คะแนน (แผนภูมิที่ 1) ผู้วิจัยจึงสอบถามกลุ่มตัวอย่างรายดังกล่าวเป็นการส่วนตัว และได้รับข้อมูลเบื้องต้นว่า ในขณะที่มีการเรียนการสอน ตนได้เข้าร่วมชั้นเรียนแต่มีได้ตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่ และเนื่องด้วยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเป็นแบบเลือกตอบ จึงเลือกคำตอบที่คิดว่าน่าจะเป็นไปได้มากที่สุด คำตอบที่ได้รับทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าการที่ผู้เรียนลงทะเบียนเข้าร่วมชั้นเรียนออนไลน์ในแต่ละครั้ง ตลอดจนการตรวจสอบการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนโดยวิธีการเปิดกล้องเพื่อฉายภาพของตนขณะร่วมชั้นเรียน อาจจะมีสามารถยืนยันได้ว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ เนื่องจากผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ ได้ในเวลาเดียวกัน การไม่เข้าร่วมการเรียนการสอนดังที่ควรจะเป็นดังกล่าว อาจจะมีสาเหตุมาจากการขาดแรงจูงใจ ดังผลการศึกษาของ ลีรจิตต์ เดชอมรชัย (2560, หน้า 25) ที่อภิปรายว่าแรงจูงใจ “เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของตนเอง” กระนั้น การที่ผู้เรียนทำการทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยความสามารถของตนเองแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเคารพกติกาที่กำหนดร่วมกันในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยได้อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าขอให้ทำแบบทดสอบด้วยความสามารถของตนเอง

ประการที่สอง ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนของผู้เรียนและผู้สอนกับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มหาวิทยาลัยพะเยาจึงออกประกาศมหาวิทยาลัยพะเยาเรื่อง มาตรการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 สำหรับบุคลากร นิสิต นักเรียนของมหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไป¹ การจัดการเรียนการสอนสำหรับภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2564 จึงใช้ช่องทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดหาให้อาติ LMS ของมหาวิทยาลัยพะเยา MS Teams Zoom หรือช่องทางอื่นใดที่ผู้สอนพิจารณาว่าเหมาะสม ผู้วิจัยหลักในฐานะอาจารย์ผู้สอนรายวิชาการฟังและการพูดภาษาฝรั่งเศส 1 (145111 : (3 (2-2-5)) เลือกใช้ช่องทางจัดการเรียนการสอนที่เป็นทางการซึ่งดำเนินการจัดการผ่านระบบการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย คือ MS Teams เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารช่องทางเดียวเพื่อมิให้เกิดความสับสน และใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนผลานเวลา ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางแบบฉับพลัน รูปแบบดังกล่าวน่าจะสามารถคงสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน เมื่อเทียบกับการใช้การสื่อสาร

---

¹ ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2564

ทางเดียว อาทิ การเผยแพร่คลิปลิวดีโอ (พีไลฟ์ สุธาเจริญ, และคณะ, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนรินธร นนทมาลย์ และคณะ (2564) ที่พบว่าในประเด็นขององค์ประกอบในการสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือผู้เรียน-ผู้สอน และกิจกรรมการเรียนการสอน

นอกจากนี้ จากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในชั้นเรียนของผู้เรียนกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้วิจัยพบว่า การกำหนดให้มีปฏิสัมพันธ์สองทางในชั้นเรียน อาทิ การถามตอบระหว่างผู้เรียน-ผู้สอนและผู้เรียน-ผู้เรียน ตลอดจนการเปิดกล้องเพื่อฉายภาพของตนเอง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน กล่าวคือ ในบริบทของการเรียนการสอนรายวิชาภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชั้นเรียนที่มีชั่วโมงฝึกปฏิบัติการ อาทิ การฟัง-การพูด การสนทนาและอภิปราย ฯลฯ การเปิดกล้องเพื่อฉายภาพของตนเองระหว่างการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนภาษาตลอดจนได้รับคำแนะนำจากผู้สอนเป็นรายบุคคลกรณีที่ผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ เช่น การฝึกกรูปากเพื่อให้ออกเสียงได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ การได้เห็นคู่สนทนาเป็นหนทางหลักที่จะช่วยให้ผู้เรียนคู่สนทนาสามารถสื่อสารกันได้ด้วยความเข้าใจอย่างสูงสุด เนื่องจากมิได้มีเพียงการใช้วัจนภาษาเท่านั้นที่จะสามารถสื่อความคิดหรือความต้องการของผู้พูดได้ การใช้วัจนภาษาก็เป็นส่วนที่สำคัญในการสื่อสารเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

การขอร้องและการแสดงความปรารถนาอย่างสุภาพในภาษาฝรั่งเศส มีเนื้อหาและการใช้โครงสร้างค่อนข้างซับซ้อน แต่ถือเป็นทักษะทางสังคมหนึ่งที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศจำเป็นต้องทราบเพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างสอดคล้องกับบริบทการสื่อสาร ตามกรอบมาตรฐานยุโรปด้านภาษา ผู้สอนภาษาต่างประเทศสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดนี้กับภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่มีตระกูลภาษาใกล้เคียงกับภาษาฝรั่งเศสได้และสามารถนำหน่วยการเรียนรู้ ที่ได้จัดทำขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่นได้

การนำผลการศึกษาคั้งนี้ไปใช้ควรคำนึงถึงบริการการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ การศึกษาคั้งนี้ดำเนินการขึ้นในบริบทของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบผสมผสานเวลาโดยเป็นห้องเรียนเสมือนจริงที่มีการกำหนดตารางเวลาที่ชัดเจน

สำหรับการศึกษาในลักษณะเดียวกันครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจจะดำเนินการโดยเพิ่มเติมการคำนวณดัชนีประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ซึ่งเป็นการประเมินทั้งพฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ : E1) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์ : E2) ประกอบกับดัชนีประสิทธิผล (E.I.) อันจะช่วยให้สามารถประเมินระดับประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้หรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การทำการศึกษารียบเทียบโดยกำหนดกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมจะสามารถให้ผลการวิจัยที่ชัดเจนขึ้นได้ อนึ่ง การทำการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นความคงอยู่ของความรู้จะเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถช่วยประเมินประสิทธิภาพตลอดจนวิธีการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ได้ ทั้งนี้การศึกษาในประเด็นดังกล่าวจะสามารถทำได้หลังจากจัดการเรียนรู้ไประยะหนึ่งแล้ว และหากสามารถทำการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการวิจัยถึงเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จะสามารถช่วยให้ได้รับข้อมูลสะท้อนกลับ อันจะนำมาซึ่งข้อสรุปของการวิจัยที่มีความครบถ้วนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยพะเยา ภายใต้โครงการนวัตกรรมการเรียนการสอน คณะศิลปศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2564 และได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำแนะนำที่เป็นคุณูปการอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

เกริก ท่วมกลาง & จินตนา ท่วมกลาง. (2555). **การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษา**

เพื่อเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ: สภาฯพณีส.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. **วารสาร**

ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7–20.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2564). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ:

อมรการพิมพ์.

ทิตนา แซมมณี. (2563). **ศาสตร์การสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นรินธร นนทมาลย์, นริศรา เลือดคล้าย, กัลวรา ภูมิลลา, สุมิตรา อินทะ, ณัฐพงษ์ พรหมวงษ์.

(2564). การสำรวจปัญหาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในหมวดวิชาศึกษา

ทั่วไปของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา. **วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา**, 16(20), 61–73.

ปิยจิตร สังข์พานิช. (2560). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาฝรั่งเศสด้วยการแสดงบทบาทสมมติ สำหรับนักศึกษา วิชาเอกการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. **วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย**, 40(134), 41–54.

ปิยจิตร สังข์พานิช. (2564). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันแบบ 3P ประกอบแบบฝึกทักษะของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน (GETL1102) หมวดวิชาการศึกษทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. **การประชุมวิชาการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ-วิจัย สายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ครั้งที่ 14**. 145–158.

พิไลพร สุขเจริญ, จุฬาลักษณ์ แก้วสุก, สุนันทา ลักษณ์ชิตกุล, เสาวพฤกษ์ ช่วยยก, ศิมาภรณ์ พวงสุวรรณ, & สุภัตรา ลักษณะจันทร์. (2564). ถอดบทเรียนจากประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19. **วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า**, 38(2), 224–231.

สว่าง วงศ์พัทพันธุ์. (2535). **ไวยากรณ์ฝรั่งเศสฉบับดวงมกล**. กรุงเทพฯ: ดวงมกล.

สว่างค์ มะลิกุล. (2551). **ไวยากรณ์ฝรั่งเศส หลักไวยากรณ์และคู่มือการสอบเข้ามหาวิทยาลัยวิชาภาษาฝรั่งเศส** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ข้าวพาง จำกัด.

ลिरจิตต์ เดชมรรชัย. (2556). **การสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ: แนวคิดและวิธีการ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลिरจิตต์ เดชมรรชัย. (2560). กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับเริ่มต้น. **วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย**, 40(134), 16–27.

สุพรรณณี จันทน์คราญ. (2537). ความรู้ด้านวัฒนธรรมและการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว. **วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ**, 2(1), 41–46.

- Abouda, L. (2004). Deux types d'imparfait atténuatif. **Langue française**, 142(2), 58–74.
- Alcaraz, M., Braud, C., Calvez, A., & Cornuau, G. (2016). **Édito: Méthode de français: niveau A1**. Didier.
- Anscombre, J.-C. (2004). L'imparfait d'atténuation: Quand parler à l'imparfait, c'est faire. **Langue française**, 142(1), 75–99. <https://doi.org/10.3406/lfr.2004.6793>
- Bae, J. A., & Park, D.-Y. (2013). L'enseignement de la politesse dans la classe de français langue étrangère en Corée. **Revue japonaise de didactique du français**, 8(1), 60–73. https://doi.org/10.24495/rjdf.8.1_60
- Bertaux, L., Calvez, A., & Ripaud, D. (2019). **Bonjour et bienvenue! Méthode de français A1.1**. Didier
- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). **Politeness: Some Universals in Language Usage**. Cambridge University Press.
- Burke, P. (1999). Les langages de la politesse. **Terrain. Anthropologie & sciences humaines**, 33, 111–126. <https://doi.org/10.4000/terrain.2704>
- Charaudeau, P. (1992). **Grammaire du sens et de l'expression**. Hachette éducation.
- Charaudeau, P. (2014). Étude de la politesse, entre communication et culture. In A.–M. Cozma, A. Bellachhab, & M. Pescheux (Eds.), *Du sens à la signification. De la signification aux sens. Mélanges offerts à Olga Galatanu* (pp. 137–154). <http://www.patrick-charaudeau.com/Etude-de-la-politesse-entre.html>
- Charaudeau, P. (2019). **Grammaire du sens et de l'expression** (Fac-similé de l'édition Hachette, Paris, 1992, relue et corrigée). Lambert–Lucas.
- Conseil de l'Europe. (2001). **Cadre européen commun de référence pour les langues: Apprendre, enseigner, évaluer**. <https://www.coe.int/fr/web/common-european-framework-reference-languages/home>

- Goodman, R. I., Fletcher, K. A., & Schneider, E. W. (1980). The Effectiveness Index as a Comparative Measure in Media Product Evaluations. **Educational Technology**, 20(9), 30–34.
- Holttinen, T. (2017). « Passe-moi le sel » vs « Pourriez-vous me passer le sel, s'il vous plaît ? » — Le développement des stratégies de requête chez les apprenants finnophones de FLE. **SHS Web of Conferences**, 38, 00004.
<https://doi.org/10.1051/shsconf/20173800004>
- Ivan, I. (1994). Lev S. Vygotsky. Perspective: Revue trimestrielle d'éducation comparée. **Revue trimestrielle d'éducation comparée**, 14(3/4), 793–820.
- Jaimee–Aree, P. (2018). Analyse des interactions entre enseignant et apprenants en classe. **Bulletin de l' Association thaïlandaise des professeurs de français**, เมษายน ๒๕๖๑ ๓๒(118), 46–59.
- Kerbrat–Orecchioni, C. (2001). « Je voudrais un p'tit bifteck » La politesse à la française en site commercial. **Les Carnets du Cediscor [En ligne]**, 7, 105–118.
<http://journals.openedition.org/cediscor/307>. <https://doi.org/10.4000/cediscor.307>
- Kerbrat–Orecchioni, C. (2010). L'impolitesse en interaction. Lexis. **Journal in English Lexicology**, HS 2. <https://doi.org/10.4000/lexis.796>
- Kerbrat–Orecchioni, C. (2022). Les interactions en site commercial: Des interactions « polies ». In V. Traverso (Ed.), **Les interactions en site commercial: Invariants et variations** (pp. 105–137). ENS Éditions.
<http://books.openedition.org/enseditions/31010>
- Lesot, A. (2018). **L'essentiel: Pour mieux s'exprimer à l'écrit et à l'oral**. Hatier Paris.
- Meunier, C. (2017). **Grammaire participative: Enseigner avec la contribution active des apprenants**. BoD – Books on Demand.
- Orféo. (n.d.). Retrieved 5 september 2022, from <https://orfeo.ortolang.fr/?locale=fr>
- Poisson–Quinton, S., Mimran, R., & Mahéo–Le Coadic, M. (Eds.). (2007). **Grammaire expliquée du français: Niveau intermédiaire**. CLE International.

Poisson-Quinton, S., Siréjols, E., Mimran, R., & Bruley, C. (2011). **Amical: A1**. CLE international.

Riegel, M., Pellat, J. C., & Rioul, R. (2009). **Grammaire Méthodique du Français** (4e ed.). Presses Universitaires de France.

Rossi-Gensane, N., & Ursi, B. (2020). Syntaxe et genre interactionnel: Le cas des interrogatives directes partielles dans les interactions commerciales. **Langages**, 219(3), 147–160. <https://doi.org/10.3917/lang.219.0147>